

Instytut Pamięci Narodowej - Kielce

<https://kielce.ipn.gov.pl/kielce/aktualnosci/247833,Za-to-ze-byli-Polakami-zaplacili-cene-najwyzsza-Obchody-Dnia-Sybiraka-w-Kielcach.html>
18.09.2026, 19:41



[Następny](#)

[Powrót](#)

„Za to, że byli Polakami, zapłacili cenę najwyższą”. Obchody Dnia Sybiraka w Kielcach

- W tym szczególnym dniu wspominam i oddaję z Państwem hołd polskim obrońcom Kresów oraz cywilnym mieszkańcom wschodnich województw II Rzeczypospolitej, którzy za to, że byli Polakami, zapłacili cenę najwyższą - mówił przed pomnikiem Matki Polki Sybiraczki dr Robert Piwko, naczelnik Delegatury IPN w Kielcach. Przy tym monumencie, w czwartek (17 września) odbyły się wojewódzkie obchody Światowego Dnia Sybiraka, przypominające jednocześnie o 87. rocznicy ataku Rosji sowieckiej na Polskę.

17.09.2026

[II Wojna Światowa Światowy Dzień Sybiraka](#)

W słowie skierowanym do uczestników wydarzenia, dr Robert Piwko przypomniał, że w niedzielę, 17 września 1939 r. Związek Socjalistycznych Republik Sowietkich - ówczesny sojusznik III Rzeszy Adolfa Hitlera, zaatakował Polskę.

- Najpierw o godz. 3.15 polski ambasador w Moskwie - Wacław Grzybowski, został wezwany do sowieckiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Tam Władimir Potiomkin - zastępca ludowego komisarza spraw zagranicznych odczytał mu notę, mającą uzasadniać sowiecką inwazję upadkiem państwa polskiego i wynikającej stąd - rzekomej konieczności podjęcia przez ZSRS ochrony życia i mienia ludności Zachodniej Ukrainy i Białorusi. Polski dyplomata dokumentu nie przyjął, w ten sposób odrzucił przedstawione mu tezy, mówiące o tym, że Polski nie ma. 17 września Polska wciąż samotnie trwała w heroicznej obronie. Wojsko Polskie walczyło z Wehrmachtem, a ludność cywilna codziennie składała ofiarę z życia jako polegli oraz jako niewinnie zamordowani - mówił.

Dr Robert Piwko zaznaczył, że na kolejne działania Sowietów nie trzeba było długo czekać.

- Około czterdzieści pięć minut po odczytaniu noty przez Potiomkina, pierwsze oddziały Armii Czerwonej przekroczyły granice Polski. Krok ten był wypełnieniem porozumienia zawijanego pomiędzy III Rzeszą a Związkiem Sowieckim. Współpracy przypieczętowanej, podpisaniem 23 sierpnia dokumentu, który przeszedł do historii jako pakt Ribbentrop-Mołotow, a dla nas Polaków - jako IV rozbiór Polski - tłumaczył.

Historyk podkreślił, że Związek Sowiecki przystąpił do działań zbrojnych i bez wypowiedzenia wojny dokonał agresji na Polskę.

- Około godz. 4.20 oddziały batalionu Korpusu Ochrony Pogranicza „Skałat” na Podolu, jako pierwsze, podjęły walkę z jednostkami Armii Czerwonej. Polacy stawili też opór Sowietom w szeregu punktach rozsiianych wzdłuż, liczącej ponad 1400 km, granicy oraz w głębi polskiego terytorium. Walkę podjęły oddziały Korpusu Ochrony Pogranicza oraz Wojska Polskiego. W prowadzeniu polskiej obrony zasłużoną rolę odegrał gen. Wilhelm Orlik-Rückemann - dowódca Korpusu Ochrony Pogranicza - wymienił.

Dr Robert Piwko zwrócił uwagę, że obraz września 1939 r., jaki nastał na wschodzie po 17 września, to przede wszystkim początek stosowania zabójstwa i mordu jako formy eliminacji

polskości.

- Najpierw likwidacji walczących, a później uznanych za wrogów szczególnych - polskich oficerów, policjantów, inteligencji, ziemian, duchownych. W mordach i zbrodniach uczestniczyli żołnierze Armii Czerwonej, funkcjonariusze sowieckich służb specjalnych oraz przedstawiciele mniejszości narodowych, kolaborujący z sowieckim okupantem. Aby pobudzić najniższe instynkty kolportowano, przygotowane wcześniej jadowite odezwy i ulotki, zachęcające do samosądów i zbrodni na Polakach. Jednak nawet pomimo tego, w kolejnych dniach Polacy trwali i podejmowali akty heroicznej obrony wschodnich województw II Rzeczypospolitej - dodał i przywołał konkretne wydarzenia:

- od 17 do 20 września z Sowietami walczyli żołnierze pułku KOP „Sarny”,
- 18 września rozpoczęła się dwudniowa obrona Wilna, a 20 września Grodna,
- 22 września skapitulował Lwów. Poddanie miasta zakończyło się sowieckimi aresztowaniami polskich obrońców. Część z nich trafiła następnie do Starobielska, a w 1940 r. została zamordowana w Charkowie,
- 28 września skapitulowała stolica - Warszawa, na wschodzie natomiast, w okolicach Szacka, rozpoczęła się dwudniowa zwycięska bitwa oddziałów Korpusu Ochrony Pogranicza, dowodzonych przez wspomnianego już gen. Wilhelma Orlik-Rückemanna z wojskami sowieckimi,
- 30 września doszło do ostatnich zwycięskich potyczek z Sowietami pod Jabłoniem i Milanowem, prowadzonych przez Samodzielną Grupę Operacyjną „Polesie” gen. Franciszka Kleeberga.

Dr Robert Piwko kończąc swoje wystąpienie powiedział, że obraz września 1939 r. na wschodzie pozostaje obrazem heroizmu i ofiarności naszych Rodaków, a z drugiej strony odbiciem sowieckiego świata, opartego na bezwzględności i cynizmie.

- Cechy te - bezwzględność i cynizm będą niezmiennie towarzyszyć sowieckiej okupacji wschodnich województw II Rzeczypospolitej, a od stycznia 1944 r. procesowi stopniowego zniewalania Polski aż do ustanowienia tu państwa zarządzanego przez poddanych Moskwie - działaczy partii komunistycznej - najpierw PPR, a później PZPR - zauważył.



Obchody Światowego Dnia Sybiraka w Kielcach, 17 września 2026 r. Fot. IPN Kielce



Obchody Światowego Dnia Sybiraka w Kielcach, 17 września 2026 r. Fot. IPN Kielce



Obchody Światowego Dnia Sybiraka w Kielcach, 17 września 2026 r. Fot. IPN Kielce



Obchody Światowego Dnia Sybiraka w Kielcach, 17 września 2026 r. Fot. IPN Kielce



Obchody Światowego Dnia Sybiraka w Kielcach, 17 września 2026 r. Fot. IPN Kielce



Obchody Światowego Dnia Sybiraka w Kielcach, 17 września 2026 r. Fot. IPN Kielce

W uroczystości przy pomniku Matki Polski Sybiraczki udział wzięli przedstawiciele władz państwowych i samorządowych, Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej i służb mundurowych, reprezentanci instytucji oświaty i kultury, organizacje młodzieżowych, środowisk patriotycznych i proobronnych oraz mieszkańcy miasta.

Nie zabrakło uczniów, a Wiktoria Kowalczyk z Zespołu Szkół Ekonomicznych im. Mikołaja Kopernika w Kielcach przedstawiła rys historyczny wydarzenia.

Wręczone zostały także Złote Odznaki Honorowe za zasługi dla Związku Sybiraków. Otrzymali je: Wiktor Chabowski, ks. dr Tomasz Gocel, Dorota Komisarczyk i Jan Papciakowski.

Wojskową asystę honorową wystawiło Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych w Kielcach.

Po zakończeniu części oficjalnej przedstawiciele wielu środowisk udali się na Cmentarz Stary i Partyzancki w Kielcach, gdzie przy pomniku Sybiraków i pomniku katyńskim złożyli kwiaty i znicze. W tej części Delegaturę IPN w Kielcach reprezentowali: dr Robert Piwko i Marek Jończyk. Natomiast czwartkowe uroczystości rozpoczęła msza święta w Kościele Garnizonowym pod wezwaniem Najświętszej Marii Panny Królowej Polski w Kielcach, której przewodniczył ks. dr Tomasz Gocel.



Obchody Światowego Dnia Sybiraka w Kielcach, 17 września 2026 r. Fot. IPN Kielce



Obchody Światowego Dnia Sybiraka w Kielcach, 17 września 2026 r. Fot. IPN Kielce



Obchody Światowego Dnia Sybiraka w Kielcach, 17 września 2026 r. Fot. IPN Kielce



IMG 8586



Obchody Światowego Dnia Sybiraka w Kielcach, 17 września 2026 r. Fot. IPN Kielce



Obchody Światowego Dnia Sybiraka w Kielcach, 17 września 2026 r. Fot. IPN Kielce

Organizatorzy uroczystości: Instytut Pamięci Narodowej Delegatura w Kielcach, Związek Sybiraków Oddział Wojewódzki Kielce, Stowarzyszenie „Kielecka Rodzina Katyńska”.

Współorganizatorzy: Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych w Kielcach, 10. Świętokrzyska Brygada Obrony Terytorialnej, Urząd Miasta Kielce.

Polecamy artykuły:

- [Marek Gałęzowski, „Sowiecki cios w plecy”](#)
- [Sławomir Kalbarczyk, „Władze sowieckie wobec zbrodni popełnionych przez Armię Czerwoną w czasie agresji na Polskę w 1939 r”.](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Kielce

Kielce

II wojna światowa

Relacja